

El cristianisme burgès

En comparar el regne de Déu amb un tresor pel qual un ho ven tot, Jesús desmarca el cristianisme de valors com la seguretat o l'estabilitat per centrar-lo en el risc, la missió, l'aventura de millorar el món.

04/09/2023

En una de les seves *Cartes*, sant Josepmaria fa un diagnòstic que avui manté tota la seva actualitat: «És freqüent —escriu—, fins i tot entre catòlics que semblen responsables i

pietosos, l'error de pensar que només estan obligats a complir els seus deures familiars i religiosos, i gairebé no volen sentir a parlar de deures cívics».^[1] De seguida aclareix que habitualment «no es tracta d'egoisme: és senzillament falta de formació, perquè ningú no els ha dit mai clarament que la virtut de la pietat —part de la virtut cardinal de la justícia— i el sentit de la solidaritat cristiana es concreten també en aquest estar presents, en aquest conèixer i contribuir a resoldre els problemes que interessin tota la comunitat».^[2]

Un cristianisme individualista?

Aquestes carències en la formació de la consciència cristiana no es deuen només a problemes en la catequesi o l'educació religiosa, sinó que són també el resultat de les transformacions mentals i socials que van arribar amb l'època

moderna. Serien, en bona part, conseqüència d'una nova cultura que les persones han anat adquirint per osmosi, des del seu naixement.

Així ho explica Benet XVI a la seva encíclica *Spe Salvi* quan es pregunta com va sorgir en la modernitat la idea que «el missatge de Jesús és estrictament individualista i adreçat només a l'individu»;^[3] o també com «s'ha arribat a interpretar la “salvació de l'ànima” com una fugida de la responsabilitat pel que fa a les coses en el seu conjunt i, per consegüent, a considerar el programa del cristianisme com una recerca egoista de la salvació».^[4]

Ambdues idees, explica, serien resultat d'una secularització de la noció cristiana d'esperança. El que va passar és que, en l'època moderna, les grans possibilitats obertes pel progrés científic i les noves formes d'organització social van portar a pensar que l'ésser humà

podia restablir, exclusivament pels seus propis mitjans, el «paradís perdut». D'aquesta manera, la redempció del món va passar a ser quelcom que ja no s'esperava «de la fe, sinó de la correlació a penes descoberta entre ciència i praxi»:^[5] la ciència i les estructures polítiques ens havien de portar el cel que la religió només semblava capaç de prometre per a l'altra vida.

En aquest procés secularitzador, la religió no desapareix, però es privatitza; és a dir, queda reclosa en l'àmbit de la vida individual. En l'àmbit públic i social, Déu ja no sembla necessari per afrontar els reptes humans. A més, amb el pas del temps, s'arriba a afirmar que la restricció de la religió a la vida privada assegurarà la pau en societats amb ciutadans que professen diferents religions o que són ateus. Aquesta manera d'entendre el lloc de la religió en la

vida social ha estat també interioritzada sovint pels mateixos creients, fins al punt de portar-los a adoptar actituds que s'han convertit en el blanc d'una de les crítiques més habituals cap a la religió en els temps moderns. Segons aquesta crítica, l'esperança cristiana consistiria en un «pur individualisme, que hauria abandonat el món a la seva misèria i s'hauria emparat en una salvació eterna exclusivament privada».^[6] Es retreu als cristians que el que de veritat els importa no és aquesta vida, sinó assegurar-se un lloc en la futura.

Tanmateix, res més lluny de la realitat de l'evangeli, que ens fa proïsmes de qualsevol home necessitat (cf. *Lc* 10, 36-37). La nostra fe «sempre implica un profund desig de canviar el món, de transmetre valors, de deixar quelcom millor darrere el nostre pas per la terra».^[7] Sant Josepmaria ho deia amb força:

un cristià s'ha d'abocar «perquè hi hagi cada dia menys pobres, menys ignorants, menys ànimes sense fe, menys desesperats, menys guerres, menys inseguretat, més caritat i més pau».^[8] Alhora, com ha recordat el Papa Francesc, l'Església no és una ONG, i ha d'estar en guàrdia per evitar les diverses formes de mundanització,^[9] posant Crist sempre al centre de la seva activitat —també la social.

La crida a contribuir al desenvolupament del regne de Déu necessita així harmonitzar dos principis: d'una banda, la consciència que aquest regne és un do,^[10] i no quelcom que puguem aconseguir per les nostres soles forces; d'altra banda, la convicció que a Déu no li és indiferent el nostre afany per fer-li cada vegada més espai en la nostra vida. Depèn realment de nosaltres ajudar a «obrir el món perquè hi entri Déu: la

veritat, l'amor i el bé. (...) Podem alliberar la nostra vida i el món de les intoxicacions i contaminacions que podrien destruir el present i el futur».^[11] A més, encara que «en aparença no tinguem èxit o ens vegem impotents davant la superioritat de forces hostils»,^[12] la virtut de l'esperança ens permet experimentar que és Déu qui, en darrer terme, guia la Història.

Les crisis mundials

Des dels inicis de l'Opus Dei, sant Josepmaria convidava els qui se li apropaven a dedicar la seva vida a treballar per al regne de Déu, amb aquell lema ardent: *Regnare Christum volumus!* Precisament en una homilia sobre l'esperança cristiana va deixar escrit: «No ens ha creat el Senyor perquè construïm aquí una ciutat definitiva. (...) Però ni així, els fills de Déu no ens hem de desentendre de les activitats

terrenals, en què Déu ens col·loca per santificar-les. (...) Aquesta ha estat la meva predicació constant des del 1928: és urgent de cristianitzar la societat; de portar a tots els estrats d'aquesta humanitat nostra el sentit sobrenatural, de manera que els uns i els altres ens comprometem a elevar a l'ordre de la gràcia els afers diaris, la professió o l'ofici. D'aquesta manera, totes les ocupacions humanes s'il·luminen amb una esperança nova». ^[13]_____

Per aconseguir-ho, és decisiu que Crist regni al cor de cada persona, ja que el regne de Déu no es redueix a una forma concreta d'organització social, ni és el resultat d'un conjunt d'estructures humanes. ^[14]_____ Perquè els cristians siguin sal i llevat en la societat civil, el primer és que conreïn la seva relació amb Déu. «El regnat de Crist s'ha d'establir abans que res als cors (...), però no perquè cadascú faci goig a Déu

independentment dels altres, sinó en comunió amb ells en l'Església (...) i en la mateixa societat civil, en què els cristians estan cridats a ser sal i llevat (...). Crist només regna plenament al cor de qui vol que regni també en la societat en què viu».^[15]___

Un conegut punt de *Camí* expressa aquesta convicció de manera lapidària: «Un secret. —Un secret, a crits: aquestes crisis mundials són crisis de sants. —Déu vol un grapat d'homes “seus” en cada activitat humana. —Després... *pax Christi in regno Christi* —la pau de Crist en el regne de Crist».^[16]___ Sembla clar que sant Josepmaria no concebia la vida cristiana com quelcom merament intimista, sinó com un impuls que inclou totes les dimensions humanes, incloses les socials.^[17]___ En un altre lloc escriu: «Aquesta és la teva tasca de ciutadà cristià: fer de manera que l'amor i la llibertat de Crist presideixin totes les manifestacions

de la vida moderna: la cultura i l'economia, el treball i el descans, la vida de família i la convivència social». ^[18] Respectant la llibertat dels altres, els cristians estan cridats a portar la llum de l'evangeli a cada racó.

El nucli del missatge de l'Opus Dei, la cerca de Déu en el treball i en la vida ordinària, assumeix que el món és un lloc de trobada amb Déu. Ho recorda el Concili Vaticà II en ensenyar que els cristians estem cridats a redimir les estructures temporals des de dins, per mitjà del treball professional i col·laborant amb els altres ciutadans. ^[19] En l'arrel d'aquest ensenyament hi ha la veritat de la creació: «Si el món i tot el que conté —llevat del pecat— és bo perquè és obra de Déu Nostre Senyor, el cristià, lluitant contínuament per evitar les ofenses a Déu —una lluita positiva d'amor—, s'ha de dedicar a totes les coses terrenals, braç a braç amb els altres

ciutadans; ha de defensar tots els béns derivats de la dignitat de la persona. I hi ha un bé que sempre haurà de buscar especialment: el de la llibertat personal».^[20]_____

En parlar del treball com a lloc de trobada amb Déu, sant Josepmaria solia precisar que es tracta de «santificar el propi treball, santificar-se en el treball, i santificar els altres amb el treball».^[21]_____ El treball configura i transforma tant la persona que el fa com la realitat sobre la qual actua, és a dir, el món.^[22]_____ En aquest sentit, es podria dir que la santificació del treball és, alhora, camí, perquè la persona s'apropi a Déu i per redimir les estructures temporals: col·laborar en aquest moviment pel qual el Senyor atreu cap a si tothom (cf. *Jn* 12, 32).

El risc del cristianisme burgès, o la pèrdua del sentit de missió

«No te m'aburgesis!», solia dir sant Josepmaria,^[23] per advertir d'un risc que hi ha en la vida espiritual: el d'acabar evitant tot el que requereixi esforç, ignorant l'exigència que travessa de dalt a baix l'Evangelí. Aquestes línies de *Solc* retraten, amb un punt d'ironia, aquest cristianisme aburgesat: «Ideològicament ets molt catòlic. L'ambient de la Residència t'agrada... Llàstima que la Missa no sigui a les dotze, i les classes a la tarda, per tal d'estudiar després de sopar, assaborint una o dues copes de conyac! —Aquest 'catolicisme' teu no respon a la veritat, es queda en simple aburgesament».^[24]

És important tenir en compte que també es pot parlar de cristianisme burgès en un altre sentit, complementari d'aquest primer. Es tracta d'una concepció de la vida religiosa en la qual el fort sentit de missió del missatge evangèlic ha quedat enfosquit o oblidat. En aquest

plantejament, la vida espiritual tendeix a reduir-se al compliment personal de normes morals i d'una sèrie de pràctiques de pietat. Sembla que s'oblida aquella petició del Parenostre —«vingui a nosaltres el vostre Regne»— que porta els creients a transformar el món amb el seu treball i amb la seva oració. Per utilitzar les paraules de sant Josepmaria, la crida a «santificar els altres amb el treball» es veuria reduïda, en el millor dels casos, a un apostolat individual, sense l'horitzó de transformar el món; o quedaria amagada darrere de les anteriors —santificar el treball i santificar-se amb el treball»—, que al seu torn perdrien gairebé tota la seva raó de ser.

El cristianisme burgès, en aquest segon sentit, seria una de les manifestacions de la concepció individualista de la religió de la qual alertava Benet XVI. De nou, no

estariem tant davant del fruit d'una elecció individual com davant del resultat d'una concepció de la vida que ha anat configurant, gairebé imperceptiblement, la mentalitat de les persones, a través de la cultura i l'educació. De fet, tot i que la noció de burgès es refereix a un estatus social (persones de classe acomodada, que no han patit grans carències en la seva vida ni han hagut de fer esforços particulars per aconseguir el que volien), en parlar aquí de cristianisme burgès no es vol dir que sigui una cosa pròpia d'aquest grup social. Es tracta, en realitat, d'una mentalitat que es pot trobar en persones que pertanyen a diferents classes socials, segons la qual el valor suprem que s'ha de perseguir en la vida és l'estabilitat. En els seus escrits, sant Josep maria s'afanya a sortir al pas d'aquesta concepció: «Tens obligació d'arribar-te als qui et rodegen, d'espolsar-los del seu ensopiment, d'obrir horitzons

diferents i amplis a la seva existència aburguesada i egoista, de complicar-los santament la vida, de fer que s'oblidin d'ells mateixos i que comprenguin els problemes dels altres».^[25]_____

Des d'un punt de vista religiós, la mentalitat burgesa és problemàtica, perquè tendeix a apagar el sentit de missió. El cristià burgès busca abans que res la moderació i la seguretat. En canvi, qui descobreix que té una missió, una cosa important per fer a la vida, està disposat a arriscar i a embarcar-se en aventures de final incert. L'Evangeli és molt il·lustratiu referent a això. Per exemple, en mostrar-nos com Pere, Jaume i Joan «ho deixaren tot i el van seguir» (*Lc* 5, 11); en comparar el regne de Déu amb un tresor amagat, pel qual un està disposat a vendre-ho tot (*Mt* 13, 44), o en recollir les paraules de Jesús a l'escriba que diu que està disposat a seguir-lo on vagi: «Les guineus

tenen caus, i els ocells, nius, però el Fill de l'home no té on reposar el cap» (*Mt 8, 20*).

Certament, les persones sempre necessitem un mínim de seguretat, i molt especialment en èpoques tan incertes com l'actual. El problema és convertir la seguretat o l'estabilitat en els valors dominants, la meta a la qual s'aspira a la vida. Qui adopta aquesta mentalitat, difícilment sent la necessitat de millorar les coses i tendeix a conformar-se amb el que hi ha, perquè no es vol complicar la vida. Al contrari, el sentit de missió que forma part de l'ADN del cristianisme porta a viure la vida com una aventura, pensant quina serà la millor manera de servir Déu i els altres amb la professió d'un mateix.

No per coneguda és menys eloqüent, referent a això, la trobada de Jesús amb el jove ric. Aquest jove seria el

prototip del cristià burgès: algú que compleix els manaments, que té bona voluntat i, fins i tot, desitjos nobles, però que no és capaç d'arriscar per seguir la crida de Jesús. L'obstacle són les riqueses, que es poden entendre tant en el sentit literal de béns materials com en el sentit de la posició social o de les seguretats assolides. Quan Jesús li diu: «Només et falta una cosa: ves, ven tot el que tens i dona-ho als pobres, i tindràs un tresor al cel. Després vine i segueix-me» (Mc 10, 21), l'està convidant a abandonar les seves seguretats i a confiar plenament en Ell.

El cristià és «essencialment social»

L'escena del jove ric posa de manifest que un dels problemes principals del cristianisme burgès és que redueix el cristianisme a la moral. Tot i que l'Evangelí s'expressa en una moral i té conseqüències pràctiques, no és

aquest el nucli de la vida cristiana. L'essència del cristianisme no consisteix a ser «bona persona», sinó a trobar-se i identificar-se amb una persona, Jesucrist: l'únic que és veritablement bo (cf. *Mc* 10, 18). El que va moure Pere, Jaume i Joan a deixar-ho tot no va ser un ideal ètic, sinó la fascinació que els va produir descobrir el Messies.

Es podria dir que en el cristianisme burgès la vida religiosa és quelcom avorrit i previsible: unes pràctiques de pietat, uns sagraments, la necessitat de lluitar i la confessió com una «tintoreria» per treure les taques.^[26] En canvi, la religiositat genuïna sempre va acompanyada de la sorpresa, de les conversions successives i del descobriment de nous Mediterranis, que habitualment no són fruit d'experiències extraordinàries, sinó de la perseverança en la relació amb Déu.

[27]

El cristianisme burgès pot portar també a una distorsió de l'Evangelí davant de la qual prevé Benet XVI a *Spe Salvi*: pensar que l'única cosa important és que *jo* em salvi.^[28]

Certament, el Judici de Déu serà personal i no se'ns pot demanar responsabilitat per les decisions que un altre hagi pres lliurement.

Tanmateix, la vida cristiana no condueix a una perfecció “egoïsta”, que ens tanqui en nosaltres mateixos, sinó que posa el centre de la vida fora del jo: en el lliurament, el servei, la renúncia, el seguiment. Una persona no se salva sola, en el sentit d'ella amb independència dels altres. Per això, en el Judici personal se'ns preguntarà de quina manera hem contribuït a portar el món cap a Déu, implicant-nos en les vides dels qui caminen al nostre costat (cf. *Mt* 25, 31-46). Ens hem de preguntar, doncs, de quina manera ens preocupem pel bé dels nostres proïmes: com els

acompanyem, els consolem, els
encoratgem.

A la *Carta* que hem esmentat al
començament, sant Josepmaria
afirma que «un cristià no pot ser
individualista, no es pot desentendre
dels altres, no pot viure egoistament,
d'esquena al món: és essencialment
social, membre responsable del Cos
Místic de Crist. (...) La nostra labor
apostòlica contribuirà a la pau, a la
col·laboració dels homes entre si, a la
justícia, a evitar la guerra, a evitar
l'aïllament, a evitar l'egoisme
nacional i els egoismes personals:
perquè tots s'adonaran que formen
part de la gran família humana, que
és dirigida per voluntat de Déu a la
perfecció. Així contribuirem a treure
aquesta angoixa, aquest temor per
un futur de rancors fratricides, i a
confirmar en les ànimes i en la
societat la pau i la concòrdia: la
tolerància, la comprensió (...),
l'amor».^[29]

En aquestes mateixes pàgines, sant Josepmaria comparteix un dels seus grans desitjos: «Voldria que, en el catecisme de la doctrina cristiana per als nens, s'ensenyés clarament quins són aquests punts fermes, en els quals no es pot cedir, en actuar d'una manera o una altra en la vida pública; i que s'afirmés, alhora, el deure d'actuar, de no abstenir-se, de prestar la col·laboració d'un mateix per servir amb lleialtat, i amb llibertat personal, el bé comú».^[30]

Aquests són, de fet, els cursos pels quals discorre l'ensenyament social de l'Església, sortint al pas d'una concepció de la vida cristiana que se centra en els deures religiosos i familiars, però que oblida els deures cívics.^[31] La vida espiritual no és una cosa «intimista», ni la crida a fer realitat el regne de Déu es pot identificar només amb l'afany apostòlic personal. Cal tenir, a més, el desig de millorar el món per mitjà

del mateix treball, tant en l'àmbit públic com a la llar. I això requereix concebre la mateixa professió com un servei, és a dir, com un mitjà per servir Déu i els altres. «Necessitem que el Senyor ens engrandeixi el cor, que ens doni un cor a la seva mida, perquè hi entrin totes les necessitats, els dolors, els sofriments dels homes i les dones del nostre temps, especialment dels més febles».^[32]

El fet que algunes legislacions i maneres de viure s'hagin allunyat del missatge evangèlic ens hauria de portar a pensar què més podem fer els cristians. I, també, què podríem haver fet millor: per què potser de vegades hem deixat de ser llevat, sal, llum. En la mesura que —com assenyala sant Josepmaria— això no es degui a l'egoisme o a la mala voluntat, sinó a carències en la formació,^[33] ens hem de preguntar: què és el que pot estar faltant en la transmissió de la fe? Allà on s'hagi

estès el cristianisme burgès,
convindrà despertar de nou el sentit
de missió, per posar-se al servei
d'aquest regne de Déu que ja està
entre nosaltres.^[34]_____

José María Torralba

.....

^[1]____. Sant Josepmaria, *Carta* 3, núm. 46.

^[2]____. *Ibídem*.

^[3]____. Benet XVI, *Spe Salvi*, núm. 16.

^[4]____. *Ibídem*, núm. 16.

^[5]____. *Ibídem*, núm. 17.

^[6]____. *Ibídem*, núm. 13.

^[7]____. Francesc, *Evangelii gaudium*, núm.
183.

^[8]____. Sant Josepmaria, *Carta* 8, núm. 1.

[9]. Francesc, Homilia, 16.V.2020.

[10]. *Spe Salvi*, núm. 35.

[11]. *Ibídem*.

[12]. *Ibídem*.

[13]. Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 210.

[14]. Cf. *Spe Salvi* núm. 24-25.

[15]. E. Burkhart – J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de san Josemaría*, Rialp, Madrid, 2011, vol. I, p. 411-412.

[16]. Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 301.

[17]. Cf. E. Burkhart – J. López, *Vida cotidiana y santidad*, vol. I, p. 412.

[18]. Sant Josepmaria, *Solc*, núm. 302.

[19]. Cf. *Lumen Gentium*, núm. 36.

[20]. Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 184.

[21]. Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 55.

[22]. Cf. Juan Pablo II, *Laborem Exercens*, núm. 5-6.

[23]. Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 936.

[24]. *Solc*, núm. 716.

[25]. *Forja*, núm. 900.

[26]. Cf. Francesc, Homilia, 21.III.2017.

[27]. Cf. *Forja*, núm. 570.

[28]. *Spe Salvi*, núm. 13-14.

[29]. Sant Josepmaria, *Carta 3*, núm. 37-38.

[30]. *Ibídem*, núm. 45.

[31]. *Ibídem*, núm. 46.

[32]. Mons. F. Ocáriz, *A la luz del Evangelio*, p. 199-200.

^[33]____. Sant Josepmaria, *Carta* 3, núm. 46.

^[34]____. Cf. *Lc* 17, 20.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/el-
cristianisme-burges-fraternitat/](https://opusdei.org/ca-ad/article/el-cristianisme-burges-fraternitat/)
(05/03/2026)